

**Med ansvar för utveckling
Skolledarkonferens på Marienlyst
Helsingör den 12 oktober 2007**

Att leda utbildning för hållbar utveckling

Föreläsare: Carl Lindberg, Medlem av UNESCOs High-Level Panel on the Decade 2005-2014 on Education for Sustainable Development och Särskild rådgivare till Svenska Unescorådet.

Att lära för hållbar utveckling

Tio utgångspunkter:

- * ”Det nya århundradets största utmaning är att ta ett abstrakt begrepp som hållbar utveckling och göra det till en verklighet för människorna över hela världen” Kofi Annan
- * Förenta Nationernas generalförsamling beslut i december 2002 att förklara 2005-2014 som ett Årtionde för Utbildning för hållbar utveckling.
- * ” The planet is now dominated by human activities. Human change to the Earth System are multiple, complex, interacting, often exponential in rate and globally significant in magnitude. They affect every Earth System component – land, coastal zone, atmosphere, and oceans. The human driving forces for these changes – both proximate and ultimate – are equally complex, interactive and frequently teleconnected across the globe. The magnitude, spatial scale, and pace of human-induced change are unprecedented in human history and perhaps in the history of Earth; the Earth System is now operating in a “no-analogue state”. www.igbp.kva.se
- * ”Klimatförändringar är inte bara en miljöfråga, som många människor fortfarande tror. De är ett allt omfattande hot. De är ett hot mot hälsan....., de kan äventyra världens tillgångar av mat....., de kan hota själva marken där nära hälften av världens människor bor. Detta är inte science fiction. Det är troliga scenarios, baserade på tydliga och genomarbetade vetenskapliga modeller.” Det råder ”en fruktansvärd brist på ledarskap” i arbetet för en hållbar utveckling. Kofi Annan i sitt sista stora tal som generalsekreterare i Nairobi, nov 2006.
- * Den svenska utmärkelsen ”Skola/Förskola för hållbar utveckling” Myndigheten för skolutveckling (2005).(www.skolutveckling.se).
- * Ändringen av Högskolelagen - gällande från den 1 februari 2006 - innebärande att universitet och högskolor ”i sin verksamhet skall främja en hållbar utveckling, som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.”
- * UNECE’s (United Nations Economic Commission for Europe) Strategy on ESD och Ministerkonferensen i Belgrad 10-12 oktober 2007 . (www.unece.org/env/esd/)
- * Nordiska Ministerrådets strategi för hållbar utveckling för perioden 2005 – 2008
- * SIDA:s förslag (i september -06) om etablerandet på Gotland av ett centrum för lärande för hållbar utveckling. Ännu ej avgjort av regeringen.(okt-07)
- * ”Perspektivet Hållbar utveckling hjälper mig att skilja på vad som är viktigt och mindre viktigt i skolan” (Lärare vid en av Uppsalas gymnasieskolor)

A) Kort och allmänt om hållbar utveckling

1. FNs konferens om den mänskliga miljön i Stockholm (1972)
2. Brundtlandkommissionen 1983 – 1987 . ”Our common future”
3. FNs konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro(1992)
4. FNs Milleniedeklaration 2000
5. FNs konferens om hållbar utveckling i Johannesburg (2002)

B) Särskilda möten och beslut av betydelse för ESD

1. Unescokonferens om miljöutbildning i Tbilisi (1977)
2. Agenda 21, kap 36 i Rio de Janeiro (1992)
3. Unescokonferens om utbildning för hållbar utveckling i Thessaloniki (1997)
4. World Education Forum i Dakar 2000 . Education for All.(EFA)
5. Baltic 21 Education i Stockholm i jan 2002 (www.ee/baltic21)
6. Riksdagens beslut om ”Gemensamt ansvar. Sveriges politik för global utveckling”.(2003)
7. ”Learning to change our world” , “International consultation on ESD” i Göteborg (maj 2004)
8. Regional Centre of Expertise – Skåne (dec 2006)

C) Vad karakteriserar Utbildning för hållbar utveckling (ESD) enligt

1. “Att lära för hållbar utveckling” SOU 2004:104 (www.regeringen.se)

Utbildning för hållbar utveckling bör syfta till att de lärande erövrar förmåga och vilja att verka för en hållbar utveckling lokalt och globalt.

- Många och mångsidiga belysningar av ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och förlopp behandlas integrerat med stöd av ämnesövergripande arbetssätt.
- Målkonflikter och synergier mellan olika intressen och behov klarläggs.
- Innehållet spänner över lång sikt, från dåtid till framtid, och från det globala till det lokala.
- Demokratiska arbetssätt används så att de lärande har inflytande över utbildningens form och innehåll.
- Lärandet är verklighetsbaserat med nära och täta kontakter med natur och samhälle.
- Lärandet inriktas mot problemlösning, stimulerar till kritiskt tänkande och handlingsberedskap.
- Utbildningens process och produkt är båda viktiga.

Samtliga drag bör vara närvarande för att utbildning ska kunna bidra till en hållbar utveckling.

D) Att läsa om ESD 1. ” Hållbar utveckling i praktiken – så gjorde vi på vår skola”.
Myndigheten för skolutveckling.(www.skolutveckling.se)

2. Unesco (100-hour-on line) Teaching and learning for a Sustainable Future (www.unesco.org/education/tlsf)

3. www.miljolare.no Norskt kunskapsnätverk för utbildning för Hållbar utveckling

E) Ten proposals on Education for Sustainable Development

1. Inform as many people as possible about the aims of the UN Decade of Education for Sustainable Development, (DESD 2005–2014), particularly journalists who work on educational issues.

2. Request that your Ministers of Education, and their Ministries, develop action plans on ESD, giving government agencies clear roles and responsibility. Request that all relevant legislation and regulation reflects the importance of ESD.

3. Inform the general public about strategies for sustainable development and the link of ESD with these.

4. Inform government and other stakeholders of the UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) strategy on ESD, adopted in March 2005. The Strategy, printed in all the UN official languages, is available at: www.unece.org/env/esd

5. Request that your national governments in different international assemblies will be driving forces for ESD, for example within Unesco, The Council of Europe, the UN Commission on sustainable development, and the EU.

6. Request Members of Parliament to raise the importance of ESD with the government.

7. Request that national government bodies and agencies for international aid and cooperation, in their negotiations with the countries receiving support in the education area, require that educational activities be permeated by the perspective of sustainable development.

8. Make politicians in local and regional government, especially those responsible for school issues, aware that ESD is an important dimension to issues of quality.

9. Request that conferences dealing with any aspect of sustainable development always discuss the importance of the role of education.

10. Urge national and international NGOs to inform their supporters and staff about ESD and monitor how national governments meet their international commitments towards it.

F) Förslag till några diskussionsfrågor.

1. I handlingsplanen från toppmötet i Johannesburg 2002 uppräknas många av de utmaningar som mänskligheten står inför. För att skapa ett brett engagemang för arbetet för en hållbar utveckling krävs med största säkerhet, att man knyter samman de globala frågorna med hur de lokalt uppträder och direkt kan påverkas.

Hållbar utveckling är dessutom sedan några år tillbaka EUs övergripande mål. Den svenska regeringen har markerat frågornas vikt bl a med en särskild Kommission för hållbar utveckling. Reflektera en stund över hur du själv tolkar begreppet och diskutera därefter tillsammans era tolkningar.

2. I din egenskap av skolledare eller skolpolitiker kan du få anledning att försöka inspirera de verksamma inom din skola/ kommunens skolor att inom sina ämnesområden se på ert gemensamma utbildningsuppdrag ur perspektivet hållbar utveckling. Vilka reaktioner räknar du med att möta när du börjar tala och skriva om hållbar utveckling och om utbildning för hållbar utveckling? Hur ser du på förutsättningarna att gemensamt sträva efter utmärkelsen ”Skola/Förskola för hållbar utveckling”?

3. Vilka är de stora utmaningarna inom din skola där ditt och dina kollegors arbete skulle underlättas av att ni ser era åtgärder, som ett led i ett engagemang för att skapa en hållbar utveckling i samhället.

4. I utredningen ”Att lära för hållbar utveckling” beskrivs vad ledamöterna anser bör karaktärisera utbildning för hållbar utveckling. Hur tycker du att den utbildning som bedrivs vid din grundskola, gymnasieskola eller förskola lever upp till dessa krav? På vilka punkter skiljer den sig mest från utredningens uppfattning? Vilka är de största hindren du tror dig stöta på om du vill förändra utbildningen i den riktning utredningen föreslår? Vad skulle du behöva göra för att övervinna dessa hinder?